

FOB 04.186

Anvendelse af venterum til overnatning

Ombudsmanden modtog oplysninger om at en varetægtsarrestant før fremstillingen i retten havde været henvist til at overnatte i et venterum på en politistation. Ombudsmanden besluttede af egen drift at iværksætte en undersøgelse af sagen.

FOB 04.186

Retspleje 35.3

Ombudsmanden indhentede oplysninger fra politimesteren om baggrunden for at varetægtsarrestanten var blevet anbragt i venterummet, og udtalelser fra politimesteren, Rigspolitechefen og Justitsministeriet om det forhold at et venterum var blevet anvendt til overnatning.

Ombudsmanden udtalte at han forstod politimesterens, Rigspolitechefens og Justitsministeriets udtalelser således at det er myndighedernes generelle opfattelse at politiets venterum ikke kan anvendes til overnatning. Ombudsmanden erklærede sig enig i denne opfattelse.

Efter omstændighederne mente ombudsmanden ikke at han havde fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere politimesteren for anvendelsen af venterummet i det konkrete tilfælde. Ombudsmanden henviste bl.a. til at der på det tidspunkt da anbringelsen fandt sted, var overbelægning i arresthuset, at der ikke var plads i nærliggende arresthuse, og til den særlige situation som politiet og kriminalforsorgen befandt sig i på grund af EU-møder i hovedstadsområdet.

(J.nr. 2001-2411-819).

En advokat klagede for A over den behandling som A havde fået af politiet i forbindelse med fremstilling den 11. december 2002 i Retten i Vordingborg. Advokaten havde samtidig klaget til Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm.

Jeg henviste i brev af 20. december 2002 advokaten til at afvente afgørelsen fra statsadvokaten før advokaten tog stilling til om der var grundlag for at klage til mig. Samtidig udbad jeg mig underretning om statsadvokatens svar.

Statsadvokaten meddelte mig i brev af 20. december 2002 at hun i brev af 18. december 2002 havde henvist advokaten til at afvente at Politimesteren i Vordingborg tog stilling til klagen.

I brev af 13. februar 2003 meddelte Politimesteren i Vordingborg at han - "under hensyn til de ekstraordinære personalemæssige forhold, der var på det pågældende tidspunkt" - ikke fandt anledning til at kritisere de foretagne dispositioner. I et vedhæftet notat af 27. december 2002 var der redegjort nærmere for sagen.

Jeg modtog orientering om afgørelsen den 10. april 2003.

Jeg anmodede herefter i brev af 24. april 2003 Politimesteren i Vordingborg om at oplyse om det der var anført i rapporten af 27. december 2002, skulle forstås således at A var blevet anbragt i politistationens venterum i tiden fra den 10. december 2002 kl. 19.30 til den 11. december 2002 kl. 9.45. Hvis dette var tilfældet, anmodede jeg om at modtage oplysning

om målene på venterummet,

om der er lysindfald,

om der er ventilation i venterummet,

om der er mulighed for tilkald, og

om A under opholdet modtog tilbud om mad.

Med brev af 22. maj 2003 sendte Politimesteren i Vordingborg mig en notits af 28. april 2003 hvori det var oplyst

at A opholdt sig i venterummet fra den 10. december 2002 kl. 19.30 til den 11. december 2002 kl. 9.45,

at venterummet har målene 2,10 x 3,90 m,

at der for enden af venterummet er opbygget en briks i hele rummets bredde (2,10 m) 42 cm over gulvet,

at der på briksen var anbragt en sovemadras, og at der blev udleveret to tæpper,

at der i venterummet er et trykknapsystem med mulighed for tilkald af vagthavende,

at der ikke er lysindfald, men almindelig elbelysning,

at venterummet er tilsluttet det almindelige ventilationssystem, og

at A om morgenen den 11. december 2002 kl. 8.30 fik tilbudt kaffe og en ostemad, men at han kun ønskede kaffe.

Jeg meddelte herefter i brev af 17. juni 2003 til Politimesteren i Vordingborg at jeg havde besluttet af egen drift efter ombudsmandslovens § 17, stk. 1, at iværksætte en undersøgelse af sagen. Jeg anmodede politimesteren om at oplyse

om A var anbragt i venterummet fordi der ikke var plads i Arresthuset i Vordingborg, og

om A da han ankom til politistationen den 10. december 2003 kl. 19.30, var blevet tilbudt aftensmad.

Jeg bad endvidere politimesteren om at udtale sig om det forhold at et venterum var blevet anvendt til overnatning. Jeg anmodede om at Rigspolitichefen og Justitsministeriet ligeledes udtalte sig om denne anvendelse.

Politimesteren i Vordingborg anførte i en udtalelse af 8. september 2003:

“ ...

Det følger af Retsplejelovens § 770, stk. 2, at varetægtsarrestanter anbringes i varetægtsfængsel (arresthus), så vidt muligt på det sted, hvor straffesagen behandles. Anbringelse uden for varetægtsfængsel kan ske af helbredsmæssige grunde eller i medfør af lovens § 77.

Lovens udgangspunkt om anbringelse i Vordingborg arrest var ikke mulig, idet arresten bl.a. som følge af EU-topmødet var overbelagt. Endvidere var arrestene i Næstved, Køge og Nykøbing Falster fuldt belagt/overbelagt. Jeg tilføjer i forbindelse med placering i et arresthus, at (A) er medlem af (...).

...

Det er ikke muligt konkret at få oplyst, om (A) blev spurgt om aftensmad, da ingen af de involverede politifolk præcist kan huske det. Efter almindelig praksis bliver arrestanter spurgt om mad, når de omkring spisetid overføres fra andre politikredse eller arrester. Arresten i Helsingør serverer mad kl. 17.30 og (A)'s kørsel fra arresten blev påbegyndt kl. ca. 18.00. Morgenen efter blev (A) tilbudt kaffe og franskbrød med ost, hvor han alene ønskede kaffe. Det må således antages, at (A) - der i øvrigt er bekendt med trykknapsystemet i venterummet - af Vordingborg politi blev spurgt om aftensmad.

ad placering i venterum: Indledningsvis skal jeg bemærke, at (A) blev anholdt den 24. oktober 2003 sigtet for vold efter straffelovens § 245 og varetægtsfængslet næste dag. Senere blev varetægtsfængslingen forlænget flere gange, bl.a. af Østre Landsret to gange, senest den 28. november 2002 med frist til den 11. december 2002. Kort efter blev sagen berammet til domsforhandling den 20. december 2002. Den 10. december 2002 var det således politiets forventning, at der ville ske frivillig forlængelse uden fremstilling, da der kun var ti dage til domsforhandling og da fængsling flere gange var stadfæstet af landsretten. Advokaten meddelte imidlertid den 10. december 2002 om eftermiddagen, at hans klient skulle fremstilles.

Som anført under besvarelsen under 1 anbringes arrestanter i varetægtsfængsel (arresthus), jf. Retsplejelovens § 770, stk. 2. De undtagelser hertil, der er nævnt i bestemmelsen, var ikke opfyldt i forbindelse med placeringen af (A). Det er imidlertid almindelig praksis i politikredsene, at arrestanter af praktiske grunde kan placeres i venterum, f.eks. ved afbrydelse af længerevarende afhøringer på politigård, ved udfindelse af arresthus efter grundlovsforhør eller ved tidlig afhentning i forbindelse med fremstilling. Det er imidlertid formentlig usædvanligt at afhente en arrestant aftenen før en fremstilling næste dag kl. 09.45. Det er således umiddelbart beklageligt, at (A) blev placeret i et venterum, uanset at man forsøgte at gøre venterummet så komfortabelt som muligt med sovemadras og tæpper.

Jeg finder imidlertid fortsat ud fra nødretslignende synspunkter ikke grundlag for at kritisere politiets fremgangsmåde, idet jeg har lagt afgørende vægt på de helt særegne og ekstraordinære forhold for politiet og kriminalforsorgen som følge af EU-topmødet i København medio december 2003. Den eneste mulighed for, at arrestanten med sikkerhed kunne være til stede ved retsmødet, var at anmode to kriminalassistenter fra NEC/rejseholdet, der bistod politikredsen med efterforskningen i en omfattende narkoefterforskning, om at afhente (A). De pågældende kriminalfolk havde aftalt andre afhøringer næste morgen med overværelse af advokat, således at afhentningen måtte finde sted aftenen før, hvor der i øvrigt ikke forventedes samme trafikale problemer som næste morgen.

..."

Rigspolitichefen anførte i en udtalelse af 22. oktober 2003:

"...

Rigspolitiet skal i sagens anledning nævne, at varetægtsarrestanter i medfør af retsplejelovens § 770, stk. 2, skal anbringes i arresthuse. Direktoratet for Kriminalforsorgen har ved bekendtgørelse nr. 491 af 12. september 1978 med senere ændringer og ved cirkulære nr. 156 af 13. september 1978 fastsat nærmere bestemmelser om anbringelse af varetægtsarrestanter.

Rigspolitiet finder ikke, at der ved en stillingtagen til den konkrete sag er behov for at forholde sig til det omtalte regelsæt, som i øvrigt administreres af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Rigspolitiet kan om fremstilling af varetægtsarrestanter for domstolene oplyse, at det er almindelig praksis, at varetægtsarrestanter før et retsmøde typisk bliver udtaget af varetægtsarresten og overført til et venterum i domstolens lokalemasse eller på politigården. Opholdet i disse venterum vil typisk være af kortere varighed for at afvente, at varetægtsfængslingen eller forlængelsen heraf kan blive behandlet af retten.

I den konkrete sag blev den varetægtsfængslede overført til et venterum på Vordingborg politistation. Rigspolitiet har ikke fastsat landsdækkende materielle regler om politiets anvendelse af venterum. Venterummene er primært beregnet til kortvarige ophold af personer, som venter på, at politiet kan foretage afhøring af den tilbageholdte.

Venterummene anvendes endvidere til kortvarige ophold af personer, som af den ene eller anden grund skal fremstilles for domstolene. Venterummene på landets politistationer er ikke beregnet til længerevarende tilbageholdelse af varetægtsarrestanter.

Venterummene på landets politistationer er som følge af det oplyste endvidere relativt spartansk udstyret med stol, evt. bord mv. Allerede som følge heraf bør tilbageholdelse af personer i politiets venterum begrænses så meget som muligt.

Rigspolitiet vil under normale omstændigheder ikke finde det rigtigt at tilbageholde varetægtsfængslede i politiets venterum i et tidsrum, som det skete i den konkrete sag. Rigspolitiet finder imidlertid ikke - selv om den langvarige anbringelse må sige at være beklagelig - grundlag for at kritisere den beslutning, som blev truffet af Vordingborg politi. Rigspolitiet har ved sin stillingtagen lagt til grund, at det ikke var praktisk muligt at tilbageholde den varetægtsfængslede i Vordingborg arrest og i nærhed liggende arresthuse. Rigspolitiet har i den forbindelse navnlig taget hensyn til den helt specielle situation, som dansk politi og kriminalforsorgen befandt sig i på det konkrete tidspunkt på grund af de store EU-møder i hovedstadsområdet. Rigspolitiet har endvidere taget hensyn til, at venterummet i den konkrete situation blev udstyret med madras, tæppe mv.

Rigspolitiet vil ud fra en samlet vurdering af den helt ekstraordinære situation således ikke kritisere den konkrete anbringelse af varetægtsarrestanten i et af politigårdens venterum.”

Justitsministeriet anførte i en udtalelse af 8. december 2003:

“... ”

På denne baggrund skal Justitsministeriet bemærke, at ministeriet finder den langvarige venterumsanbringelse i den konkrete sag beklagelig. Det fremgår imidlertid af sagen, at der er tale om en enkeltstående episode, der opstod som følge af de helt ekstraordinære forhold i forbindelse med EU-topmødet i København i december 2002. Selv om der under mere normale forhold ville være tale om en uacceptabelt langvarig anbringelse, finder ministeriet derfor ikke anledning til at udtale kritik i den konkrete sag.

Justitsministeriet kan i øvrigt i det hele tilslutte sig Rigspolicefens udtalelse, herunder at venterummene på landets politistationer ikke er beregnet til længerevarende tilbageholdelse af varetægtsarrestanter, og at tilbageholdelse af personer i politiets venterum generelt bør begrænses så meget som muligt.

... ”

| Ombudsmandens udtalelse

“At varetægtsarrestanter kortvarigt anbringes i venterum, f.eks. i forbindelse med behandling af sager ved domstolene, giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Jeg forstår politimesterens, Rigspolitechefens og Justitsministeriets udtalelser således at det er disse myndigheders opfattelse at politiets venterum ikke kan anvendes til overnatning.

Denne opfattelse er jeg enig i. Jeg gør i øvrigt opmærksom på at jeg fra Folketingets Ombudsmands inspektionsvirksomhed har kendskab til venterum der har en sådan størrelse og indretning at overnatning slet ikke vil kunne lade sig gøre.

Jeg forstår at det er myndighedernes opfattelse at anbringelse af (A) i venterummet i tiden fra den 10. december 2002 kl. 19.30 til den 11. december 2002 kl. 9.45 er beklagelig.

Denne opfattelse er jeg enig i.

Når Rigspolitechefen og Justitsministeriet desuagtet ikke har fundet at der er grundlag for at udtale kritik af Politimesteren i Vordingborg, skyldes det sagens helt specielle omstændigheder, herunder

- forløbet op til at spørgsmålet om eventuel fristforlængelse skulle besluttes,
- det forhold at der var overbelægning i Arresthuset i Vordingborg, og at der ikke var plads i nærliggende arresthuse,
- den særlige situation som politiet og kriminalforsorgen befandt sig i på grund af EU-møder i hovedstadsområdet, og
- venterummets størrelse og udstyr.

Efter omstændighederne finder heller ikke jeg at have fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af Politimesteren i Vordingborg.

Med hensyn til spørgsmålet om hvorvidt (A) i fornødent omfang under opholdet i venterummet blev tilbudt kost, må jeg konstatere at dette spørgsmål ikke lader sig endeligt afklare. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål.”